

Vergaderjaar 1990–1991

21 241

Enkele wijzigingen van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten, in het bijzonder betreffende bepalingen houdende termijnen

Nr. 8

EINDVERSLAG

Vastgesteld 24 juni 1991

Na kennisneming van de memorie van antwoord en de nota van wijziging zijn er in de vaste Commissie voor justitie¹ nog verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord acht de Commissie de openbare beraadslaging over dit wetsvoorstel genoegzaam voorbereid.

Na de uitvoerige beantwoording door de minister hadden de leden behorend tot de CDA-fractie nog slechts behoefte aan een enkele opmerking. Deze betrof de communicatie tussen griffie en parket. De thans voorgestelde maatregelen komen voor een deel neer op het verruimen van de termijnen van handelen. De sancties blijven ongewijzigd. Deze leden bleven bij hun opvatting dat verlenging van termijnen alleen verbetering kan brengen indien de communicatie tussen griffie en parket wordt verbeterd c.q. doorzichtiger wordt gemaakt en wel op zodanige wijze dat een dreigend verloop van termijnen tijdig wordt signaleerd. Deze leden bepleitten een adequaat waarschuwingssysteem waarmee dit doel kan worden bereikt. Derhalve vroegen zij de minister of er naast de organisatorische en personele wijzigingen bij de gerechtelijke diensten, nog andere maatregelen zijn of worden genomen die in bedoeld waarschuwingssysteem voorzien.

Met betrekking tot de regeling opgenomen in de nota van wijziging van 5 november 1990 hadden de leden behorend tot de CDA-fractie nog slechts de behoefte tot het stellen van één vraag. Nu de minister aangeeft dat de voorgestelde wijziging van het zesde lid van artikel 250 ertoe strekt de rechtbank uitdrukkelijk de mogelijkheid te bieden om ingeval zij het bezwaarschrift ten aanzien van een gedeelte van de tenlastelegging ongegrond acht (een partiële ongegrondverklaring) zo nodig de wijzigingen aan te duiden die naar haar oordeel in de tenlastelegging moeten worden aangebracht, teneinde daarmee de bestaande mogelijkheid voor de rechtbank om bij haar beslissing op het bezwaarschrift wijziging te brengen in de tenlastelegging te handhaven, wilden zij graag toegelicht zien of en in hoeverre de nieuwe regeling een verruiming c.q. een verenging kan vormen ten opzichte van de huidige bevoegdheid. Nu deze regeling niet was opgenomen in het wetsvoorstel dat op 1 december 1988 (stb. 1988, 474) in werking is getreden, rees bij

¹ Samenstelling:

Leden: Stoffelen (PvdA), Gualthérie van Weezel (CDA), V.A.M. van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), Laning-Boersema (CDA), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), Kohnstamm (D66), Wolffensperger (D66), ondervoorzitter, Swildens-Rozendaal (PvdA), voorzitter, Van Traa (PvdA), Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Van de Camp (CDA), Biesheuvel (CDA), vacature VVD, Jurgens (PvdA), Koffeman (CDA), Kalsbeek-Jaspense (PvdA), Zijlstra (PvdA), M.M. van der Burg (PvdA).
Plv. leden: Apostolou (PvdA), Tegelaar-Boonacker (CDA), De Hoop Scheffer (CDA), J.T. van den Berg (SGP), Koetje (CDA), Dijkstal (VVD), Koning (VVD), Van der Heijden (CDA), Schoots (PvdA), Sipkes (Groen Links), Scheltema-de Nie (D66), Groenman (D66), Van der Vaart (PvdA), Middel (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Doelman-Pel (CDA), Hillen (CDA), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Stermerdink (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA), vacature PvdA.

deze leden de vraag of in de korte periode reeds problemen bekend geworden waren.

De leden van de PvdA-fractie dankten de minister voor zijn uitvoerige beantwoording van de onder meer door hen gestelde vragen. Wel meenden de leden dat door de zeer technisch-juridische beantwoording en toelichting op de nota van wijziging, benevens de somtijds slordige redactie, met name waar het gaat om zonder nadere aanduiding uitgaan van de situatie vóór de wetswijziging van 1988, na deze wetswijziging, het voorliggende wetsvoorstel en de nota van wijziging, het buitengewoon moeilijk is een politieke beoordeling te maken van het wetsvoorstel. Immers, door de technisch-juridische benadering kan de kernvraag, in hoeverre een evenwicht blijft bestaan tussen de rechten van de verdachte en het Openbaar Ministerie, moeilijk beantwoord worden.

De aan het woord zijnde leden vroegen dan ook aan dit aspect uitdrukkelijk aandacht te geven in de nota naar aanleiding van het eindverslag. Overigens verzochten deze leden de minister ook de Orde van Advocaten en de Vereniging voor Rechtspraak alsnog uit te nodigen tot het geven van een reactie op de nota van wijziging.

De leden van de fractie van de PvdA hadden kennis genomen van de opvatting van de minister, dat een meer principiële beschouwing waarom deze leden gevraagd hadden over de strafproceswetgeving beter op een later moment, bijvoorbeeld bij de behandeling van de voorstellen voortvloeiend uit de rapportage van de Commissie herijking Wetboek van Strafvordering, zou kunnen worden gegeven. Deze leden waren bereid tot dat moment te wachten op een meer principiële beschouwing van de zijde van de minister. Aangenomen moet immers worden dat dan een aantal principiële beschouwingen in ieder geval onontbeerlijk is. Overigens moest deze leden van het hart dat hen het argument, door de minister gehanteerd, dat een meer principiële beschouwing nu, de parlementaire behandeling van het thans voorliggende wetsontwerp vermoedelijk ernstig zou doen vertragen, minder aansprak. Dit geldt temeer, nu een zo uitgebreide nota van wijziging is uitgebracht.

De vragen door de leden van de fractie van de PvdA gesteld betreffende de relatie tussen het EVRM en onderdeel D van het voorliggende wetsvoorstel, achtten deze leden bevredigend beantwoord.

Een onderdeel van de nota van wijziging betreft het zesde lid van artikel 250. Hier worden de bepalingen betreffende de mogelijkheid dat de rechter aangeeft welke wijzigingen moeten worden aangebracht in de tenlastelegging, gewijzigd. Deze leden vroegen, in hoeverre dit gevolgen kan hebben voor de verdachte. Immers, in bepaalde gevallen zal de verdachte niet meer buiten vervolging worden gesteld, maar zal de tenlastelegging worden gewijzigd. Wordt hier nu een al grotere mogelijkheid geschapen voor het Openbaar Ministerie zich te herkansen bij gemaakte fouten? En zal deze «herkansingsmogelijkheid» niet al te snel van uitzondering tot regel dreigen te worden? En hoe verhoudt zich dat dan tot de rechten van de verdachte, die immers langer in onzekerheid zal zijn over het hem ten laste gelegde, hetgeen ook weer gevolgen kan hebben voor zijn mogelijkheden tot verdediging?

Uiteraard mag de rechter geen aanduiding geven die een wettelijke strafverzwarringsgrond of een overgang naar een zwaarder delict inhoudt omdat dat strijdig zou zijn met het opportuniteitsbeginsel, maar deze leden vroegen of deze afbakening voldoende recht doet aan de positie van de verdachte. Weliswaar wordt in de toelichting van de nota van wijziging, met een verwijzing naar de memorie van toelichting op het wetsvoorstel 19 798, vastgesteld dat het hier gaat om een wijziging van technische aard, echter, een inhoudelijke uitleg ontbreekt. Maar met name de vraag of, en zo ja, in hoeverre er een verandering van de

bestaande praktijk zal optreden, wordt niet voldoende duidelijk beantwoord. Graag ontvingen de leden van de PvdA-fractie hierop een reactie.

Overigens begrepen de aan het woord zijnde leden niet wat bedoeld is met de op het eerste gezicht tegenstrijdige passage die luidt: «Het spreekt vanzelf dat alleen die wijzigingen door de rechtbank mogen worden aangeduid die binnen de marge van artikel 68 Sr blijven. Zulks is onverenigbaar met de procesgang die is vastgelegd in de artikelen 261, 266 en 311 tot 313 Sv».

De formulering van de laatste volzin van de voorgestelde wijziging van artikel 251 achtten de leden van de PvdA-fractie zwak: wordt nu de beschikking of het bezwaarschrift ongegrond verklaard? Overigens achtten deze leden de passage die dient ter verduidelijking van de voorgestelde wijziging van artikel 251 onbegrijpelijk. De suggestie wordt gewekt dat de rechter altijd een bezwaarschrift ongegrond moet verklaren. Dit kan niet de bedoeling zijn. Graag hadden de leden hierop een duidelijker toelichting.

Vervolgens is het de leden van de fractie van de PvdA volkomen duister waar de passage: «De voorlopige hechtenis..... op de vordering is beslist», naar verwijst. Het is een adequate beschrijving van de huidige situatie, maar niet valt te ontdekken met welke van de voorliggende wijzigingen deze beschrijving van doen heeft. Ook hier achtten deze leden een nadere uitleg op zijn plaats.

Als laatste hadden de leden van de PvdA-fractie nog een opmerking over het voorgestelde nieuwe derde lid van artikel 68. Hierin is sprake van het bepaalde in artikel 262, eerste lid. Zagen deze leden het juist dat hier artikel 250, eerste lid, was bedoeld?

De leden van de VVD-fractie dankten de regering voor de uitgebreide beantwoording van de bij het voorlopig verslag gemaakte vragen. Op de geuite kritiek is uitvoerig ingegaan.

Tegelijkertijd is een nota van wijziging ingediend waarbij weer talrijke veranderingen zijn aangebracht.

De leden van de VVD begonnen met de herhaling van hun stellingname dat bezwaar- en beroepstermijnen de rechtszekerheid dienen. Deze dienen zo kort mogelijk te zijn. De voorgestelde verlengingen komen naar hun oordeel te veel voort uit het feit dat het Openbaar Ministerie sterk overbelast is. Naar het oordeel van deze leden behoort daar primair iets aan gedaan te worden. De wijziging van artikel 265 Sv heeft niet alleen als doel vertragingen in de rechtsgang te voorkomen, maar strekt er ongetwijfeld ook toe om de consequentie van het huidige artikel 72 derde lid Sv te ontlopen. In dit verband wezen deze leden erop, dat in wetsvoorstel 19 774 dit artikel alsmede artikel 75, tweede lid Sv worden gewijzigd teneinde de gevolgen van onder andere artikel 265 huidige redactie te voorkomen. Daarom is de voorgestelde wijziging van artikel 265 Sv minder noodzakelijk en bovendien vanwege de nadelige gevolgen wellicht zelfs ongewenst.

Artikel 68, derde lid – ook te bezien in relatie met artikel 371 Sv – geeft de rechtbank de bevoegdheid op vordering van de officier van justitie te bepalen dat het bevel tot voorlopige hechtenis van kracht blijft gedurende ten hoogste dertig dagen nadat de aanvang van het onderzoek op de terechtzitting is uitgesteld.

De leden van de VVD vreesden, dat hiermee wellicht het begin wordt gemaakt met het aanbrennen van zaken ter terechtzitting om vervolgens de zaak wederom aan te houden waarbij dan de voorlopige hechtenis kan worden verlengd. De thans geldende maximale termijn van de voorlopige hechtenis wordt hiermee verlengd. Zij vroegen de regering op dit punt nader in te gaan.

De leden van de fractie van D66 dankten de minister voor de memorie

van antwoord. Zij stelden met genoeg vast dat de minister met grote belangstelling had kennis genomen van de principiële beschouwingen over de grondslagen van de strafproceswetgeving en de visie daarop van de ambtsvoorganger van de minister, die onder meer door deze leden naar voren waren gebracht. Deze leden konden ermee instemmen, de verdere gedachtenwisseling over de beginselen van het strafprocesrecht te voeren in het bredere verband van de uitvoering van de voorstellen in verband met de herijking van het wetboek van strafvordering, waarover de commissie-Moons adviseert en deels al geadviseerd heeft. De leden van de fractie van D66 dachten hierbij, naast de herziening van het gerechtelijk vooronderzoek, in het bijzonder aan de nadere bezinning op de betekenis van vormvoorschriften en de gevolgen van de niet-naleving daarvan, welke studie door de commissie-Moons in haar advies over de nota van wijziging op wetsvoorstel 19 774 is aanbevolen en waarover zij wil adviseren.

Met betrekking tot de visie van de minister op de door zijn ambtsvoorganger te Assen gehouden rede wilden de leden van de fractie van D66 er ook in het kader van dit wetsvoorstel op wijzen, dat de door de ambtsvoorganger van de minister aangebrachte dieldeling bij de uitwerking van de voorstellen tot wetswijziging niet geheel juist kan worden genoemd: tot de voorstellen die nadere, diepgaande studie behoeven blijken ook enkele te behoren, die deel uitmaken (althans uitmaakten) van wetsvoorstel 19 774 tot wijziging van enkele bepalingen omtrent de voorlopige hechtenis en enige andere voorwerpen. In deze gevallen betrof het geen technisch betrekkelijk eenvoudig door te voeren wijzigingen, en de leden van de fractie van D66 zagen in het niet voortzetten van de behandeling van deze voorstellen alsmede in het afwijzen van een aantal andere, een duidelijke keuze van de minister die anders uitvalt dan die van zijn ambtsvoorganger. De leden van de fractie van D66 vroegen de minister naar zijn oordeel over deze stelling, maar zij konden zich voorstellen dat de minister het geven van dit oordeel meer op zijn plaats acht in het kader van de behandeling van wetsvoorstel 19 774. In dat geval gingen zij ervan uit, dat de minister er in dat verband op terugkomt.

De leden van de fractie van D66 dankten de minister voor de uitgebreide wijze waarop hij in onderdeel D op de bezwaren tegen dit voorstel is ingegaan, aan de hand van de opmerkingen van D.H. de Jong in zijn artikel in *Delikt en Delinkwent* 19 (1989), afl. 9, blz. 839-844, om commentaar waarop deze leden hadden verzocht. Deze leden waren thans overtuigd van de argumentatie van de minister, dat het belang van een behoorlijke voorbereidingstijd voor de verdachte voldoende wordt beschermd door aan niet-inachtneming van dit voorschrift in de regel de verplichting tot uitstel van de aanvang van het onderzoek ter terechtzitting te verbinden.

De voorzitter van de Commissie,
Swildens-Rozendaal

De griffier van de Commissie,
Coenen